

6. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / За ред. О. І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

7. Проект концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docviewer.yandex.ua> (дата звернення: 29.09.2016). – Назва з екрана.

8. Рафикова Р.С. Интерактивные технологии как средство развития творческих способностей студентов : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук : 13.00.01 / Татар. гос. гуманитар.-пед. ун-т – Казань, 2007 – 21 с.

9. Торубара О. М. Психолого-педагогічні аспекти використання інтерактивних технологій у ВНЗ / О. М. Торубара // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2014. – Вип. 118. – Том 2. – С. 243-246. – (Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт).

Олександр Лабенко,
Кіровоградський державний
педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ

Постановка проблеми. Екологічна тематика для України та українського народу набула особливої значущості після вибуху на Чорнобильській атомній станції у 1986 році. В той час як світового масштабу екологічна криза офіційно набула 22 серпня 2010 року. Це сталося, до речі, після того, як Міжнародна організація « Global Footprint Network» підрахувала, що 21 серпня 2010 року на планеті Земля закінчуються природні ресурси, якими людство могло користуватися не завдаючи шкоди самій Землі. Уже, фактично, з 22 серпня того ж року людство почало поступово знищувати свою рідну планету, відбираючи те, що Земля вже не в змозі самотужки відтворювати.

Таким чином, щоб зберегти фізичне майбутнє наступних поколінь, освітня галузь всіх держав повинна приділити належну увагу екологічному вихованню молоді.

Україна, підписавши Болонську декларацію, у свою чергу, не тільки приєдналась до світової співдружності передових навчальних закладів, але й взяла на себе зобов'язання, у руслі вимог Болонського процесу, про те, що серед пріоритетів освітньої діяльності на теренах нашої держави має бути:

- по-перше, гуманізація навчання, формування нового типу особистості, що своєю діяльністю створить новий тип культури;
- по-друге, наступним пріоритетом моделі освіти має стати екологізація навчання.

З огляду на сказане, постає проблема у формуванні екологічно компетентних майбутніх учителів фізичної культури, які, з одного боку, часто проводять свої заняття в природному оточенні, а з іншого – орієнтуються на природні, фізичні можливості самих школярів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням компетентності фахівців присвячено праці таких вчених, як В.Болотова, Н.Бібік, І.Єрмакова, І.Зимньої, Ю.Татура, А.Хуторського та ін.

Проблемі екологічної компетентності особистості приділяли увагу у своїх дослідженнях цілий ряд українських та зарубіжних вчених. До них належать наукові праці О. Гуренкової, Л. Лук'янової, А. Макоєдової, О. Максимович, О. Рогової, Л. Руденко, А. Хрипунової, С. Шмалей та ін. [3,5,7].

Проблемі відбору англomовного текстового матеріалу залежно від цілей роботи з текстом, його характеру присвячено наукові праці таких вчених як О. Носович, С. Фоломкіна, I. Damen, Ch. Nuttal та ін.

На основі проаналізованих праць з навчання різних видів мовленнєвої діяльності студентів немовних факультетів (О. Бирюк, О. Бочкарьова, Л. Добровольська, Р. Мільруд, С. Радецька, Т.Єрова) можна виділити такі основні **критерії відбору екологічно орієнтованих текстів**: а) екологічна тематичність; б) інформативність; в) комунікативність; г) доступність у мовному та змістовому відношенні для студентів немовних факультетів; д) доступність за об'ємом та структурою [2, 6].

З огляду на сказане, метою даної розвідки є спроба показати потенційні можливості курсу «Англійська мова» для формування екологічної компетентності студентів факультету фізичного виховання використовуючи для цього англomовні тексти екологічного змісту.

Методи дослідження. При написанні статті використовувались методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях дослідження, а саме метод критичного аналізу та синтезу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Екологічна компетентність є однією із головних передумов для формування ноосферного світогляду, який характеризується тим, що поширює етичні принципи не лише на відносини «людина – людина», але й на ставлення

до навколишнього природного оточення. Тобто, повага до різноманіття в природі і соціумі, толерантність до всього інакшого – це і є реалізація одного із основних принципів етичних норм. Екологічна компетентність передбачає необхідність перенесення етичного гуманістичного відношення на всю навколишню природу, яка сприймається як жива, незалежно від того чи це камінний ландшафт, ліс, тварини.

Таким чином, екологічну компетентність майбутнього викладача фізичної культури ми розуміємо як інтегративну характеристику його особистості, що являє собою системну цілісність набутих екологічних цінностей, засвоєних екологічних знань, способів діяльності із вивчення і дослідження явищ, об'єктів і процесів навколишнього середовища, реалізації функцій екологічної освіти у професійній діяльності без порушення рівноваги у системі «суспільство – природа» [7].

Екологічних знань майбутній учитель фізичної культури набуває у процесі екологічної освіти, в тому числі свої знання він може поповнювати, виконуючи різні вправи із спеціально підібраними екологічно спрямованими англійськими текстами. Зміст текстів має репрезентувати наступні складові:

- наукові знання про зв'язки у системі «людина – суспільство – природа» у вигляді формування уявлень, понять, закономірностей, що є відображенням філософських, технічних, правових і моральних аспектів екології у їх розвитку);

- знання про доцільні способи діяльності особистості у природному середовищі;

- досвід емоційно-ціннісного ставлення людства до природи, що включає почуття, мотиви, ціннісні орієнтації, переконання на основі яких формується усвідомлення людиною свого місця у світі і готовність до практичної діяльності;

- досвід практичної, у тому числі й творчої діяльності людини у природі [7].

Для прикладу наведемо декілька вправ екологічного характеру, які пов'язані із текстом «**Environmental protection**».

Наша основна навчальна та виховна мета під час проведення заняття полягає в наступному:

- практикувати навички у студентів з аудіювання, читання, письма, говоріння по темі «Охорона навколишнього середовища»;

- розвивати здібності до розподілу уваги, здогадки, порівнянню і співставленню;

- плекати любов і бережливе ставлення до природи і навколишнього світу.

1. З метою активізації знань студентів по темі та в якості мовної зарядки на початку заняття можна запропонувати наступні завдання:

Питання по темі, наприклад:

1. How much do you care about the environment?
2. What problems does our environment face?
3. What can we do to improve the situation?
4. What should we reduce/ reuse/ recycle?

2. Лінгвістично-аналітичне використання мислення студентів при виконанні завдання. Прокоментуйте вислів відомої людини, як ви його розумієте. Чи погоджуєтесь з наведеним твердженням?

«A nation that destroys its soil destroys itself». (Franklin D Roosevelt)

«Our remedies oft in ourselves do lie which we ascribe to heaven.»

(W. Shakespeare. All's Well That Ends Well)

«What if this present were the world's last night?» (J. Donne. Holy Sonnets)

«Get place and wealth, if possible, with grace.» (A. Pope. Imitations of Horace)

«I love not Man the less, but Nature more» (G.G. Byron. Childe Harold's Pilgrimage)

«Nature pardons no errors». (R.W. Emerson. Essays)

«Intelligence is the great polluter.» (C. Simak. Shakespeare's Planet)

«No man is an island entire of itself, but a part of the continent... Any man's death diminishes me, because I am involved in Mankind; and therefore never send to know for whom the bell tolls; it tolls for thee.»(J. Donne. Meditation 17)

«We are wealthy and wasteful, but this can't go on.» (M. Pyke. Sayings on the Week)

«We must love one another or die.» (W.H. Auden. September 1, 1939)

3.Коротке обговорення нагальних екологічних проблем нашої планети (назвіть деякі з них і наведіть приклади регіонів, міст(в тому числі свого), країн, які потерпають від них).

- smog (large industrial cities)
- deforestation
- destruction of green belt areas
- wildlife is under threat from human activities
- air / water / pollution
- deterioration of soil
- draining of marshes
- global warming
- the greenhouse effect
- waste products from factories and houses
- vehicle exhausts
- dumps
- waste water, etc.

4.3 метою підвищення пізнавального інтересу можна запропонувати студентам провести тест «Чи ти друг планеті Земля?»

1. Are you a friend of the Earth? Do this quiz and you will know it.

1) When you have a bad cold, do you blow your nose with:

- a) coloured paper tissues?
- b) white paper tissues?
- c) a handkerchief?

2) You are walking along the street. Suddenly you see someone collecting money for Friends of the Earth. Do you:

- a) cross the road quickly?
- b) give them some money?
- c) give all your money to them?

3) Your socks have holes. Do you throw them away and buy a new pair?

- a) Yes, of course.
- b) No, I mend the socks.
- c) No, I never buy new socks. I knit my own socks.

4) What do you do with old magazines and newspapers?

- a) I throw them away, of course.
- b) I give them to an organization that recycles paper.
- c) I never throw them away – I use them to make other things.

5) Your favourite kind of transport is:

- a) a car;
- b) a bicycle;
- c) your feet: you walk everywhere.

Add up your points! Score 1 for every **a** answer, 2 for every **b**, and 3 for every **c** answer.

5-8 points: Oh dear! You don't know very much about the environment. Try to find out more about «green» issues.

9-11: Good. You know about the problems of the planet. But you can do more.

12-15: You are very concerned with the environment, and take it very seriously too seriously perhaps. Try to enjoy yourself more.

5. Завдання. Прочитайте текст, випишіть невідомі слова в словник. Дайте розгорнуту відповідь на запитання «Чи погоджуєтесь Ви з автором тексту?» Запишіть п'ять питальних речень різних типів до тексту. Дайте відповідь на запитання одногрупників.

Environmental protection

The poisoning of the world's air, and water is the fastest-spreading disease of civilization. It probably produces fewer headlines than wars, earthquakes and floods, but it is potentially one of history's greatest dangers to human life on earth. If present trends continue for the next several decades,

our planet will become uninhabitable. Overpopulation, pollution and energy consumption have created such planet-wide problems as massive deforestation, ozone depletion, acid rains and the global warming that is believed to be caused by the greenhouse effect. The seas are in danger. They are filled with poison: industrial and nuclear waste, chemical fertilizers and pesticides. The Mediterranean is already nearly dead; the North Sea is following. The Aral Sea is on the brink of extinction. If nothing is done about it, one day nothing will be able to live in the seas. Every ten minutes one kind of animal, plant or insect dies out for ever. If nothing is done about it, one million species that are alive today will have become extinct twenty years from now. Air pollution is a very serious problem. In Cairo just breathing the air is life threatening- equivalent to smoking two packs of cigarettes a day. The same holds true for Mexico City and 600 cities of the former Soviet Union. Industrial enterprises emit tons of harmful substances. These emissions have disastrous consequences for our planet. They are the main reason for the greenhouse effect and acid rains. Even greater environmental threats are nuclear power stations. We all know how tragic the consequences of the Chernobyl disaster are. People are beginning to realize that environmental problems are not somebody else's. They join and support various international organization and green parties. If governments wake up to what is happening- perhaps we'll be able to avoid the disaster that threatens the natural world and all of us with it.

6. Для розвитку граматичних та лексичних навичок пропонуємо наступні види работ з екологічним текстом:

Complete the text by writing one word into each gap.

Here is 1 _____ I do about recycling. I put all my newspapers, magazines, old envelopes 2 _____ fact, all my paper- to one side, and recycle it, along 3 _____ all the bottles that become empty 4 _____ the week. I take my printer cartridges to a shop round 5 _____ corner, where they collect them. It is 6 _____ much, but I think every little thing counts.

What word is missing from each gap in these sentences?

1. If you don't drive to the shops, you will use less _____.
2. If you walk to the shops, you will get valuable _____.
3. If you recycle paper, fewer _____ will be cut down.
4. There will be less air _____ if people buy electric cars.

What grammar structure is used in these sentences?

7. Put the underlined words into the correct order to make sentences about the environment

1. Believe One thing important I is that there should be new government legislation.
2. Words other In, we need new and tougher laws to stop pollution.
3. The time At same, green practices should be rewarded.

4. Simple One cannot avoided be fact: we are causing great damage to our world.

5. Are There to two argument sides any, and both should be considered carefully.

6. Don't If a today we solution find, the problem will only be worse tomorrow.

8. Для закріплення словникового запасу студентів їм можна запропонувати вивчити діалог, додавши до нього невеликий спеціальний словничок

Діалог: ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА [1]

Laura: I can't believe you don't recycle your used bottles, cans and paper!

Andrew: Why should I? My rubbish doesn't make a difference on a global scale.

Rachel: But the protection of the environment is an important issue.

Andrew: Let's be honest! I'm convinced it is just an idea developed by environmentalists.

Laura: There is proof of the environmental problems on our planet.

Andrew: But, there is little evidence of danger and a lack of information in society.

Rachel: How can you say that? We know that exhaust fumes in the air cause different types of cancer.

Andrew: That may be true, but I still believe that it has little effect on our lives.

Laura: You are being completely stubborn.

It does affect our lives.

VOCABULARY

to affect	впливати	exhaust fumes	вихлопні гази
to be convinced	бути впевненим	issue	проблема, завдання
bottle	бутилка	lack	недолік
can	жестяна банка	to make a	міняти справу
cancer	рак	on a global scale	у світовому масштабі
to cause	бути причиною		
danger	небезпека	planet	планета
to develop	тут: розвивати, розробляти	proof	підтвердження
effect	вплив	to protect	захищати
environment	навколишнє середовище	to recycle	.переробляти (відходи виробництва)
environmentalist	захисник довкілля	rubbish	мусор
		society	суспільство
evidence	доказ, підтвердження	stubborn	впертий
		used	використаний

Після виконання цих завдань, можна дати завдання прокоментувати свої відповіді і вказати на те, що здивувало найбільше:

6. It's surprising that...
7. I didn't know that...
8. You don't believe

Під час роботи над даною темою, слід звернути увагу студентів на те, що можуть робити люди, щоб захистити планету, і підвести до того, що багато речей можна переробити (reuse and recycle): What can be recycled? What can be made of old metal?... of cloth?... of newspapers?... of plastics?... of rubber?... of aluminum?

Як домашнє завдання можна запропонувати студентам видати листівку, мета якої – заохотити людей здавати відходи на переробку [4].

Таким чином, навіть на такому простому прикладі ми пересвідчилися в тому, що заняття з англійської мови мають великі потенційні можливості для екологічного виховання студентів факультету фізичного виховання, особливо якщо для цього використовувати спеціально підібрані тексти, діалоги та відповідні справи до них.

Використані джерела:

1. Барт С. Английский быстро и легко. – Харьков: Книжный Клуб «Семейного досуга», 2012. – С. 158.

2. Бирюк О. В. Критерії відбору автентичних англомовних публіцистичних текстів для формування у майбутніх учителів соціокультурної компетенції у процесі читання / О. В. Бирюк // Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. – К., 2006. – №8. – С. 150-157.

3. Борейко В. Е. Экологическая этика / В. Е. Борейко. – М.: Изд-во МНЭПУ, 2002. – 112 с.

4. Виховання екологічної культури особистості на уроках англійської мови: Матеріали з досвіду роботи вчителів англійської мови НВО «СЗНЗ I ступеня «Гармонія» – гімназія імені Тараса Шевченка – ЦПВ «Контакт» – Кіровоград, 2009.

5. Нагорнюк О. М. Виховання екологічно-свідомої особистості – запорука збалансованого розвитку суспільства. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 19.04.2007 р.) / Оксана Миколаївна Нагорнюк. – К.: Чайка – Всесвіт, 2007. – С. 151 – 157.

6. Новітні технології на уроках англійської мови / Упоряд. Т. Михайленко. – К.: Редакція газет гуманітарного циклу, 2012. – 112 с.

7. Пруцакова О. Л. Сутність та види екологічної компетентності особистості // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. Зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип.8. – Кн.2. – С. 16–19.